

Anteckningar från dialogmöten: **Scenariot Bläckfisken**

Efter möten till och med: den 10 juni 2024.

BLÄCKFISKEN - Ett framtida Kalmar län stärkt av grannlänen

Utvecklingskraften är hög, mest tack vare täta kopplingar med tillväxtorter utanför länet. Orterna vid de mest trafikerade vägarna och järnvägarna utvecklas starkt, vilket även gynnar de mindre orterna som ligger i närheten.

En ökad trafikering via hamnar och flygplatser ger ett nära utbyte med andra delar av Sverige och omvärlden. Den södra delen av länet har kopplat ihop sig med Växjö och Karlskrona och den norra delen med Östergötland.

Kopplingarna mellan länets norra och södra delar är fortsatt svaga.

Övergripande tankar kring framtidsbilden

- Vi vinner alla på ifall vi kan bli en större region.
- Scenariot är rimligt och relevant men med kostsamma strukturer.
- Framtidsbilden känns i grunden positiv men hur får vi med oss invånarna och vad får det för konsekvenser för regionen och kan vi hålla ihop regionen. Den kräver aktiva åtgärder och planering – det går inte att bara hänga med. Blir vi sovstäder?
- Nyckeln är att få till samverkan utanför länsgränserna. Just nu är det lite tungrott
- Länsgränsen upplevs som ett hinder på flera plan. Bland annat så skiljer prissättning kollektivtrafik mellan länen. Trafikverket nämns också som ett hinder. En förutsättning för målbilden är ett enat universitet där även BTH ingår. En förutsättning för kompetensförsörjning.
- Tydlig uppdelning i nord och syd. Två arbetsmarknadsregioner norr för sig, och sydregionen med södra Kalmar, Kronoberg och Blekinge som en stor arbetsmarknadsregion i söder. Men vad händer i den starka industrikommunen Oskarshamn? Är det ett självändamål att få ihop länet?
- Scenariot stärker Emmaboda, Torsås och Nybro.
- Framtidsbilden kopplar till möjligheter gällande mobilitet/förflyttning, som förutsättning för arbete och utbildning, hälsa och välbefinnande och ökad utblick mot omvärlden. Positivt att bilden signalerar attraktivitet också längs med stråken som blivit starkare
- Behovet av större arbetsmarknadsregioner – för tillväxt, näringslivsutveckling, kompetensförsörjning och attraktivitet – bo, leva och verka.
- Större arbetsmarknadsregioner – skapar inte bara tillväxt (ekonomisk) utan även attraktivitet och bra förutsättningar att bo och leva tack vare större utbud av nöjen, kultur- och fritid, evenemang och andra aktiviteter. En mer dynamisk region.
- Ger ökade möjligheter till kompetensförsörjning och spetskompetens.

- Framtidsbilden kopplat till möjligheter gällande mobilitet/förflyttning, som förutsättning för arbete och utbildning, hälsa och välbefinnande och ökad utblick mot omvärlden.
- Framtidsbilden ger större förutsättningar för en utblick, för möjligheten att möta fler personer, för fler möten människor emellan och att möta olika perspektiv, kultur, värden, levnadssätt osv.
- Resandet, pendlingsmöjligheterna och kollektivtrafiken som nyckel, liksom universitetet
- Vi behöver göra på nya sätt – digitalisering, energiförsörjning, nya lösningar och arbetsätt
- För att få det att fungera krävs politiska beslut. Är framtiden så att den norra och södra delen av länet bildar egna tillväxtregioner och att det inte finns något självändamål att hålla ihop länet?

Tillväxtmotorer och förstärkta stråk

- Använda kraften i Sydosttriangeln som en gemensam dragkraft med de tre residensstäderna Växjö, Kalmar och Karlskrona. Det behövs även kopplingar längre bort än vad framtidsbilden visar.
- Interregionala plattformar kan möjliggöra samverkan mellan regioner.
- Om vi ska lyckas med att arbeta gränsöverskridande så måste vi få med Växjö och Karlskrona och inse att det kommer att vara ett givande och ett tagande.
- Länsgränserna är verkligen starka – kanske för starka?
- Tillväxtmotorn i Linköping är teknik och kunskap (universitet)
- Tillväxtmotorn i Norrköping är logistiken med bl a hamnen
- Stråk kan uppstå på andra sätt än bara arbetspendling. T ex studier, praktikplats för skolor eller frakt.
- Stråken kan förstärkas genom geopolitisk positionering – Nordsjön – Östersjönstråket vilket gör att Gotland blir viktigt. Intressant om vi även kan utvidga ännu mer mot Norge i väster och Baltikum i öster.
- Nato, Baltikum och Gotlandsfärjan samt djuphamn i Oskarshamn kan förstärka stråket österut.
- Det händer mycket i grannlänens tillväxtmotorer t ex. Karlskrona – försvaret
- De tre kommuner i mellanlänet skulle bli starkare ihop, som en egen hub. Hamnen i Oskarshamn är en bra utgångspunkt att bygga på. Ett annat stråk skulle kunna vara Kalmar- Växjö- Oskarshamn som vi borde prata mer om. Med denna framtidsbild blir det mindre självklart att Oskarshamn blickar norrut – vi kan lika gärna få flöden åt andra håll.
- Kan det finnas en risk vid urbanisering och tillväxtmotorer i grannlänen att de utarmar vårt län och länet fortsätter att avfolkas?

Infrastruktur

- Borde hända mer inom länet med framtidens satsningar och lösningar för infrastruktur
- Möjligheten till elflyg och drönare kommer att krympa avstånden i vårt avlånga län. Det går även att nyttja mindre flygplatser i länet. Före 2030 kommer det troligtvis att finnas lite mindre passagerarplan.
- Flygplatserna i länet kanske borde få större fokus. Flyget är viktigt i detta scenario. Elflyg från Kalmar och kan ge ett stärkt stråk till Köpenhamn.

- En flygplats centralt i triangeln mellan residensstäderna.
- Nato inträdet och läget vid Östersjön kommer att ställa krav på infrastruktur och hamnar som vi kan få positiv utveckling genom.
- Ombyggnation i Jämjö och Bergkvara kommer att påverka flödet mycket söderut.

Pendling och arbete

- Restider utmanar för pendling – t o m en timme är för långt. Det måste gå hyggligt fort att ta sig fram och tågen måste gå och i tid.
- Max 42 minuters pendling är rimlig. Går att genomföra till Karlskrona och ev Växjö med framtidens utbyggda transportsatsningar.
- Flexibla arbetsplatser där pendlaren är på plats 3 dagar i veckan innebär att pendlingen blir 42 minuter x 2 enbart 3 dagar i veckan.
- Pendling sker även till utbildningar – ungdomar väljer som de anser är bäst – internat på skolorna.
- Hur ser behovet av kommunikationer ut i framtiden? Digitaliseringen och distansarbete – vad innebär den möjligheten? Kommer distansarbete att vara hållbart i längden? Kan fungera om vi ändrar våra arbetssätt.
- Bättre pendling och fokus på kollektivanvändning ger miljömässiga vinster
- Köra kollektivtrafik med högre turtäthet för att underlätta pendling. Västra Götalandsregionen lyftes som exempel på hur regioner gått ihop och skapat bättre förutsättningar för större arbetsmarknadsregioner t ex bättre pendling vilket givit stor skjuts när det gäller tillväxt

Landsbygdsutveckling

- Anpassad kollektivtrafik för landsbygdens behov.
- Små samhällen kan växa mellan städerna, utmed stråken för att minska avstånden att pendla.
- Glesbygden kan utvecklas i stråken – stad och landperspektivet vilket blir positivt för ex Torsås och Emmaboda
- Stor potential i turism och besöksnäring – komplexitet i säsongvariation men den gör att även landsbygden ex butiker då det finns en stor köpkraft hos turister. Folk drar folk som i sin tur drar investeringar.
- Mindre förorter till kommunala centralorter klarar sig mindre bra.

Universitet och högskola

- Universiteten ger en stor möjlighet och är viktig för företagen med kopplingen till Norrköping/Linköping.
- I varje län finns det en högskola/universitet som vi kan ha utbyte med.
- Nyttja Linnéuniversitetet och deras kunskap och samarbete med andra lärosäten. Utbyte med universitet i såväl norr som söder, digitala lösningar gör de möjligt med lärcentralkonceptet. Fokus behöver vara på att utveckla LnU och verka för samgående BTH.
- Utlokaliserad utbildning behövs för att framtidsbilden ska bli verklighet.

Etableringar

- Att hitta etableringar som kräver lokala underleverantörer höjer tillväxten.
- Våra företag struntar i de administrativa gränserna. Det är vi tjänstepersoner som sätter gränserna.
- Vi ligger i närhet där vi har konkurrensfördelar till etableringar t ex energi.
- Vi måste arbeta tillsammans för att få etableringar, som inte passar i större städer, till funktionella platser i länet.
- Förutsättningar för etableringar är viljan att investera och att det finns tillgång till färdigt och planlagt område.

Digitalisering - distansarbete

- Inte se bredbandsuppkopplingen som slutet på digitaliseringsresa utan som en grund för det "riktiga" digitaliseringsarbetet.
- Distansarbete som möjliggör säkerställande av kompetens.
- Ny teknik, nya förutsättningar för pendling, eller att vi inte behöver resa - men, om vi inte ses utan bara litar på teknikens utveckling och att sitta på distans, vad händer med vårt välbefinnande och hälsa?
- Tjänstetillverkning går att arbeta med var som helts i Sverige.
- Digitala uppkoppling och att sitta var man vill kan vara en lösning ifall man arbetar inom tjänstesektor. Digitala uppkoppling kan vara lösningen men ett industriintensivt län utmanar.

Demografi

- Det kommer att vara färre i Kalmar län som kommer att kunna jobba – det krävs riktad arbetskraftsinvandring.
- Demografiska utmaningar kräver att få fler personer att bosätta sig i länet. Grundläggande service måste finnas för att få hit barnfamiljer och att skapa förutsättningar dem.
- Våga göra kommunala satsningar i början av livet, vilket kommer resultera i att vi får kvar människor på landsbygden.
- Kartlägg flyttfönstret för när människor är mogna att flytta.
- Vi behöver invandring.

Sociala faktorer

- Kan vi bli unika och försöka hitta tjänster som gör att vi är ett bra län för äldre och som kan serva dem? Koppla ihop unga och gamla – ett sätt att stärka socialiseringen på två håll och förebygga ohälsa/ensamhet/utanförskap.
- Ta hand om de som redan bor i Kalmar län. Skolan har en gigantisk uppgift och att det inte finns en modell som passar alla utan att det måste anpassas.
- Fundering kring om vi är mer av världsmedborgare i framtiden? Vad händer med bygemenskapen och tryggheten i att tillhöra ett mindre samhälle, där alla känner alla?
- Satsa på social sammanhållning – det kanske inte ger den stora tillväxten men det måste finnas en basnivå för att få en fungerande sammanhållning.
- Orkar man växa? Det går att växa för mycket och då måste missnöjet med tillväxt hanteras – den äldre generationen känner inte igen sig.

- Vi har en USP i **trygghet** – som är en viktig aspekt vid rekrytering och etablering. Kanske folk vill jobba på en plats, men bo kvar på en annan mer trygg plats. Kan vi profilera oss som de som lyckas ta hand om personer som kommer och ha en trygg plats?
- Den sociala hållbarheten är en viktig överlevnadsfråga, hur tar vi vara på den mänskliga resursen.

Miljö och klimat

- Vilka behov ska styra när det är kris. Ex gruvor för att få fram ämnen som ska driva fordon, datorer mm. Solcellsparker contra fauna.
- Kan vi arbeta miljömässigt lokalt? Flytta hem hanteringen och skapa nya jobb – nya metoder och arbetssätt kring ex textilhantering.
- Prioritera klimatomställning!
- Klimatfrågorna måste vi arbeta mycket mer tillsammans med idag. Se Skånemodellen
- Vad betyder framtidsbilden för behov av energiförsörjning – vi har idag outnyttjade möjligheter för havsbaserad vindkraft.

Energi

- Samverka kring el/energiförsörjning.
- Energiförsörjningen kan bli en kritisk faktor.
- Ett ökat pendlingsfokus mellan städer och orter ställer krav på utbyggd laddinfrastruktur och kollektivtrafik för att vara hållbart.

Inomregionala skillnader

- Fokusera skattemedel och prioritera områden som nu inte har dragningskraften.
- Det finns också en utmaning i tillväxt. Om vi växer för fort men att skatteintäkterna inte följer utvecklingen. Lokal urbanisering – som ställer krav på anpassning.

Kommunal samverkan

- Finns redan samarbete över kommungränserna ex pendling men nytt direktiv att minst tre kommuner ska samarbeta gällande gymnasieskolor öppnar fler dörrar.
- Kommunal samverkan för att få fler statliga organisationer till länet.
- Utbildning, sjukvård och beredskap/civilt försvar där vi kan hjälpas åt tillsammans i Kalmar län.
- Fokus Kompetensförsörjning och attraktivitet
- Samarbete mellan kommuner och regioner
- Tänk bort länsgränser i samhällsplanering
- Satsa på skolan och att det fungerar över hela länet – kvaliteten måste säkras

Attraktivitet

- Vi måste behålla högteknologiskt kompetens – då det är väldigt många län i Sverige som konkurrerar om dem.

- Hur kan vi tillsammans stärka vår självbild så att andra städer utanför vår region tycker att vi är attraktiva för samverkan? Vi längtar alla att tillhöra de större städerna, de större sammanhangen men vi behöver nog vända på tanken att de också behöver oss, vill dra nytta av våra fördelar. Få städer är så strategiskt placerade som Vimmerby, ett starkt omland ca 1,5 tim bort.
- Vi har mycket attraktiva och prisvärda boendemiljöer – gott om ytor och billiga bostäder som attraherar personer att bosätta sig i Kalmar län.
- Om vi ska attrahera med boende så måste vi också ha kvalitet på alla våra skolor – vilket är avgörande för barnfamiljer.

Övriga medskick

- Förslag att i översiktsplanen för kommunerna även att lägga in luftrummet.
- Kan vi med olika beslut befolka landsbygden?
- Social innovation: viktigt att skapa plattform och hitta finansieringsmodeller för att utöka produktivitet. Hitta nya/ska nya jobb utifrån det vi vill ha "Människa och miljö"
- Det finns en spännande modell i Kronoberg som borde kopieras till Kalmar län - Kronobarnsmodellen [Vårdgivarwebben - Kronobarnsmodellen \(regionkronoberg.se\)](http://regionkronoberg.se)
- Inspiration från Tyskland där de inför extremt billiga färdbiljetter vilket skapat helt nya förutsättningar för kollektivtrafiken, liksom möjligheter för de som idag inte har råd att pendla och förstora sin arbetsmarknad. (sociala aspekter)